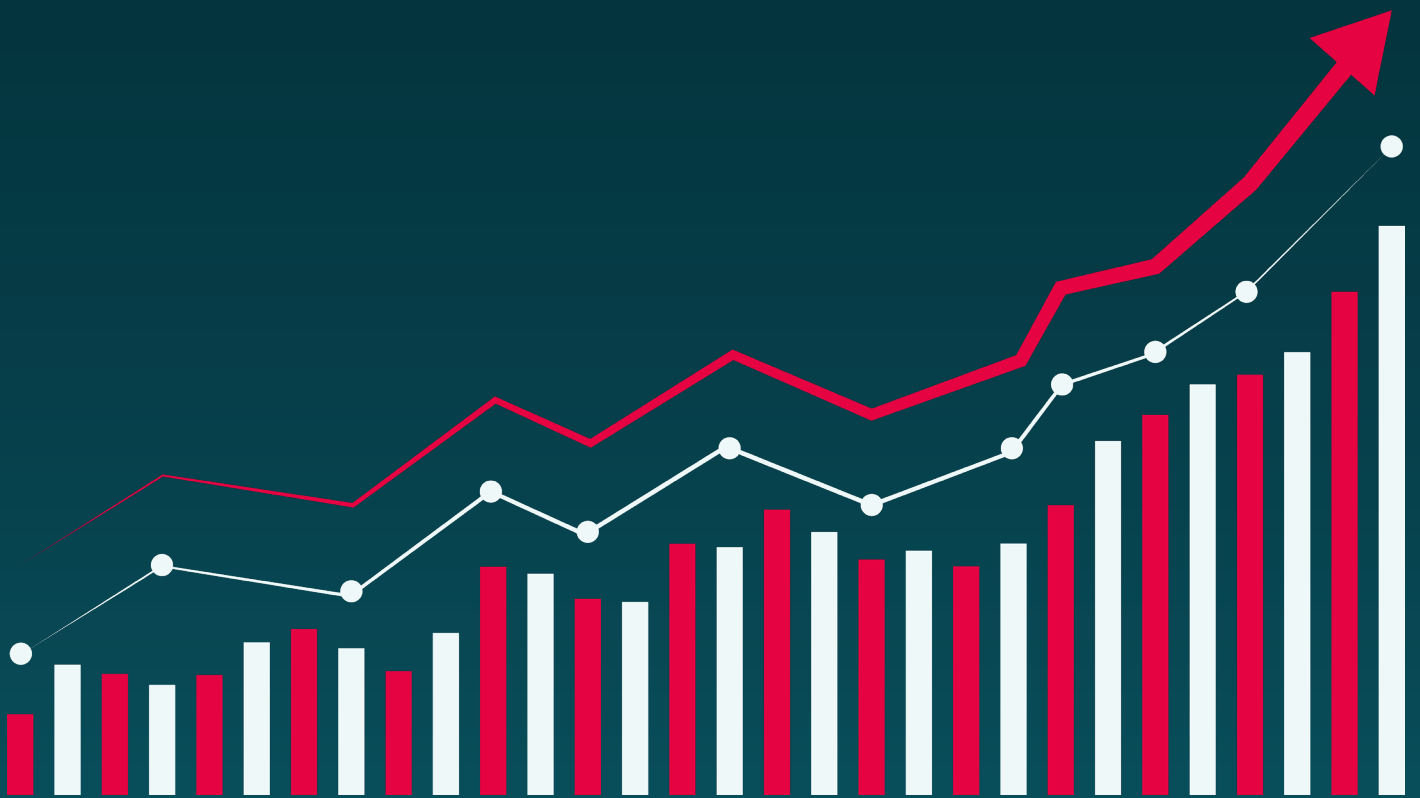


# Analyse van de Toekomstbevraging



# Inhoud

Inleiding	3
Deel 1: Algemene Analyse	4
Deel 2: Inhoudelijke Analyse	7
A) Autonomie & zelfbeschikking	8
B) Democratie & samenleven	11
C) Gelijke kansen en inclusie	13
D) Humanisme wereldwijd	15
E) Klimaat en milieu	16
F) Levensbeschouwing & samenleving	18
G) Mentaal welzijn & persoonlijke zingeving	20
H) Technologie & mensbeeld	22
I) Vrij & kritisch denken	24
Deel 3: Samenwerken en verbinden	26
Conclusie	27

# Inleiding

In de aanloop naar het Toekomstfeest op 24 oktober 2026 heeft deMens.nu de afgelopen maanden een nieuwe toekomstbevraging uitgevoerd bij haar medewerkers en lidorganisaties. In de lijn van eerdere grootschalige onderzoeken in 1987 en 2000 biedt ook deze bevraging een belangrijk referentiepunt voor het beleid van onze organisatie. Ze maakt het mogelijk om evoluties binnen onze achterban te duiden, verwachtingen in kaart te brengen en toekomstige strategische keuzes te onderbouwen.

Meer dan duizend respondenten namen deel aan dit onderzoek, waardoor een representatief beeld ontstaat van de thema's die vandaag als prioritair worden ervaren. De resultaten tonen zowel continuïteit als verschuivingen: vertrouwde vrijzinnig humanistische kernwaarden blijven richtinggevend, terwijl nieuwe accenten — met name bij jongere generaties — aan belang winnen.

Dit rapport presenteert de belangrijkste bevindingen en biedt daarmee een gestructureerde basis voor de verdere beleidsontwikkeling van deMens.nu. Het dient als instrument om onze missie scherp te houden, onze werking te versterken en onze positie binnen een veranderende maatschappelijke context te blijven verduidelijken.

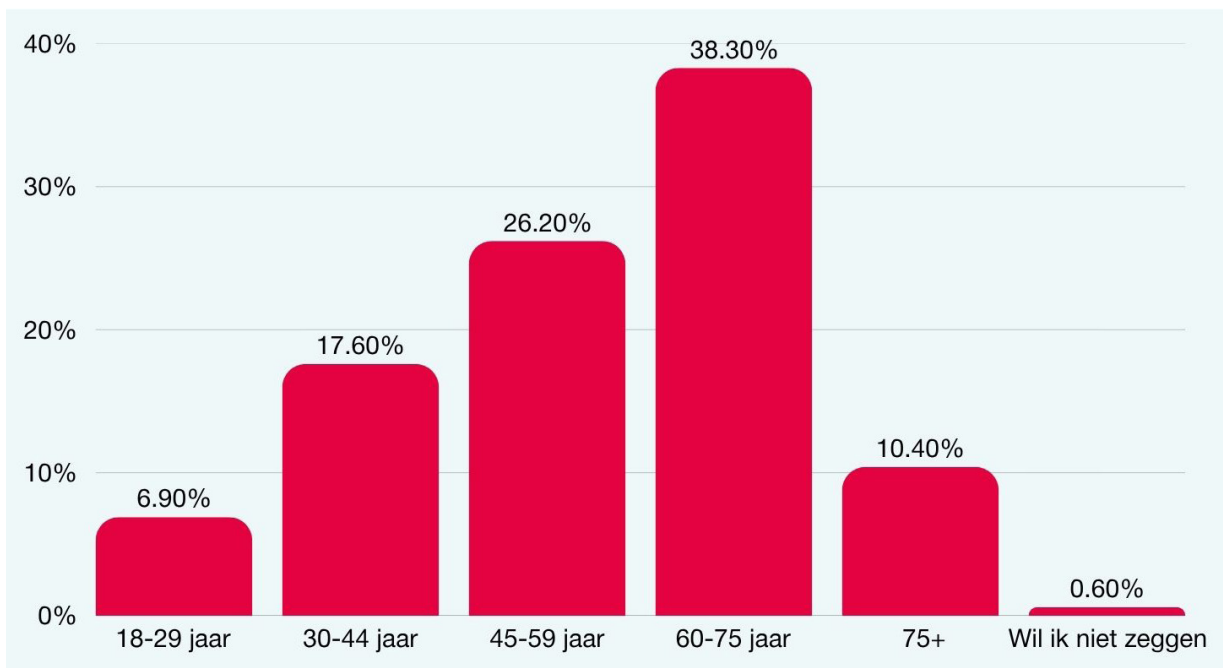


# Deel 1: Algemene Analyse

In het kader van het Toekomstfeest werd er een Toekomstbevraging uitgestuurd naar de lidorganisaties en het personeel van deMens.nu.

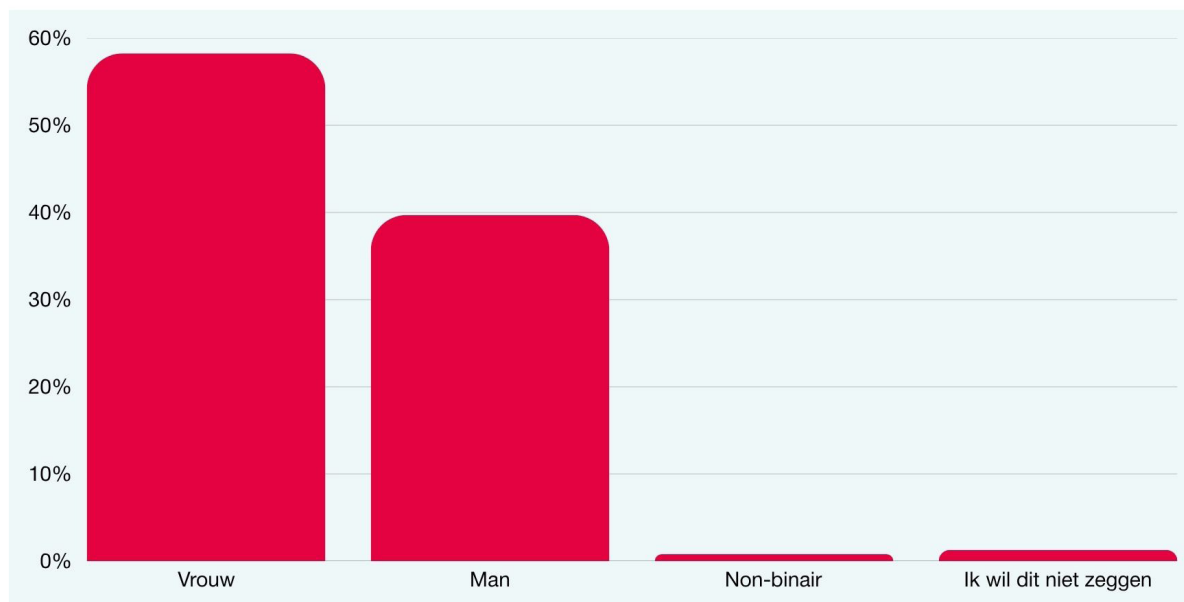
De eerste vraag van de toekomstbevraging peilt naar de leeftijdscategorie van de respondenten. Hierop reageerden 1025 mensen.

Uit de antwoorden blijkt een zekere verzilvering van de vrijzinnigheid plaats te vinden. 38 procent bevindt zich in de categorie 60-75, 10 procent bevindt zich in de leeftijdscategorie 75+. 48 procent bevindt zich dus in de categorie 60+. De groep 45-59 heeft een aandeel van 26 procent, gevolgd door 30-44 (18 procent) en de jongste groep weerspiegelt slechts 7 procent van de respondenten.



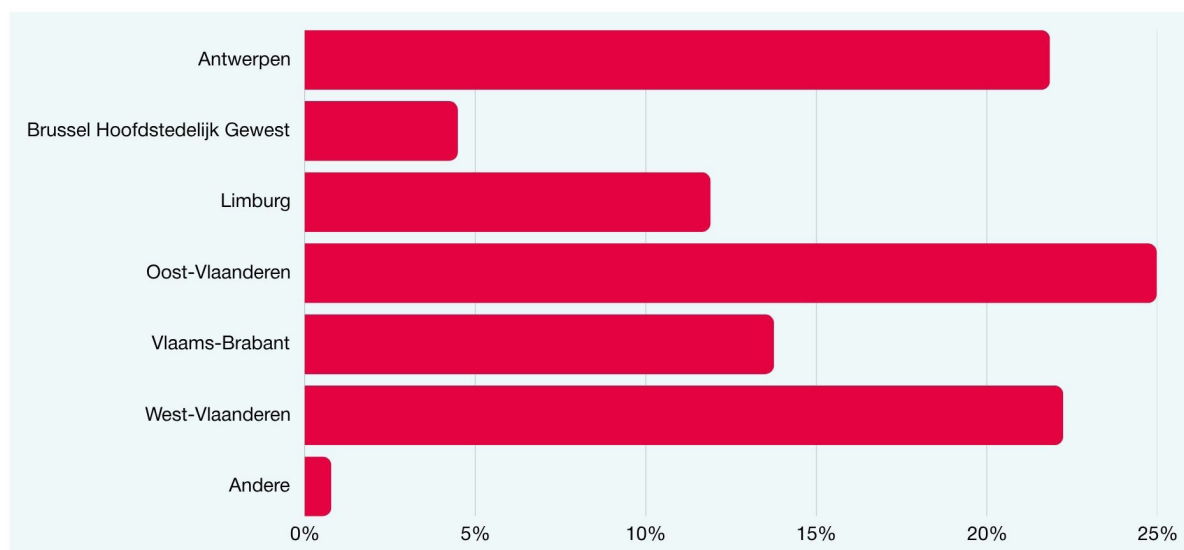
## Gender

58 procent van de respondenten is vrouw, 40 is man en 0,8 non-binair.



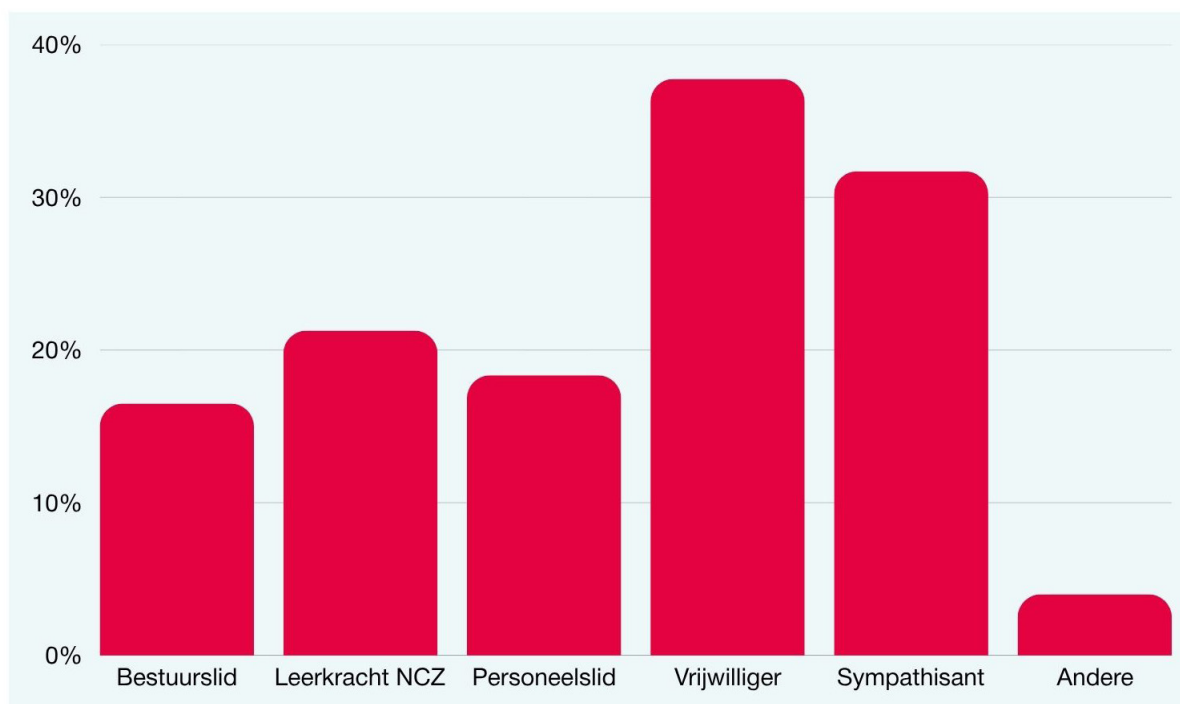
## Provincies

De meeste respondenten komen uit Antwerpen (22 procent), West-Vlaanderen (22%) en Oost-Vlaanderen (25 procent). De rest van de respondenten komen uit de 2 andere provincies of Brussel.



## Welke rol binnen de vrijzinnigheid?

De grootste groep respondenten geeft aan actief te zijn als vrijwilliger, namelijk 38 procent. 32 procent is sympathisant, 21 procent is leerkracht NCZ, 19 procent is personeelslid en 17 procent is bestuurslid bij een vrijzinnig humanistische organisatie.



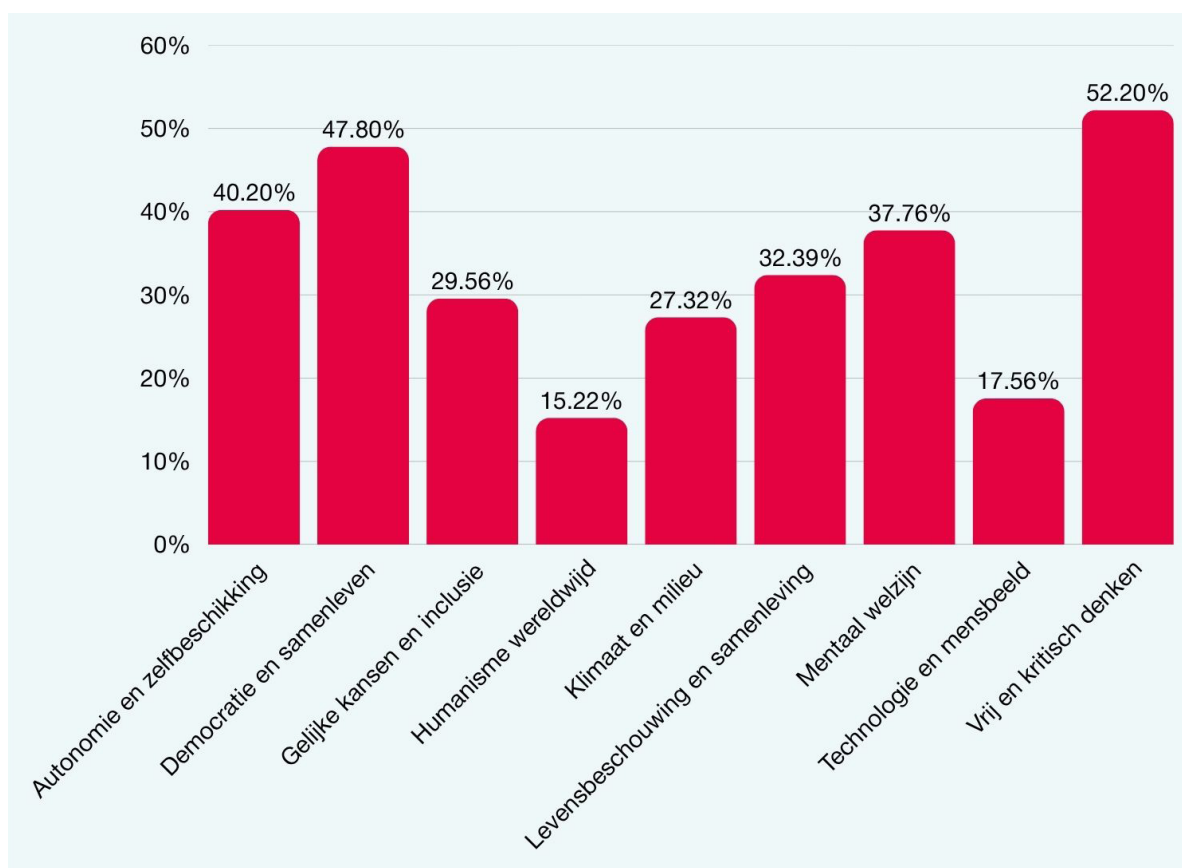
## Welke verenigingen?

Iets meer dan veertig procent van de respondenten is verbonden met/heeft een band met deMens. nu (43 procent) en 16 procent is actief voor het Humanistisch Verbond. 22 procent van de respondenten gaf aan nergens actief te zijn. De restgroep is verdeeld over verscheidene kleinere lidverenigingen.

## Deel 2: Inhoudelijke Analyse

Er werd gepeild naar de top 3 van thema's die volgens de respondenten (verder) moeten worden aangeboden door deMens.nu.

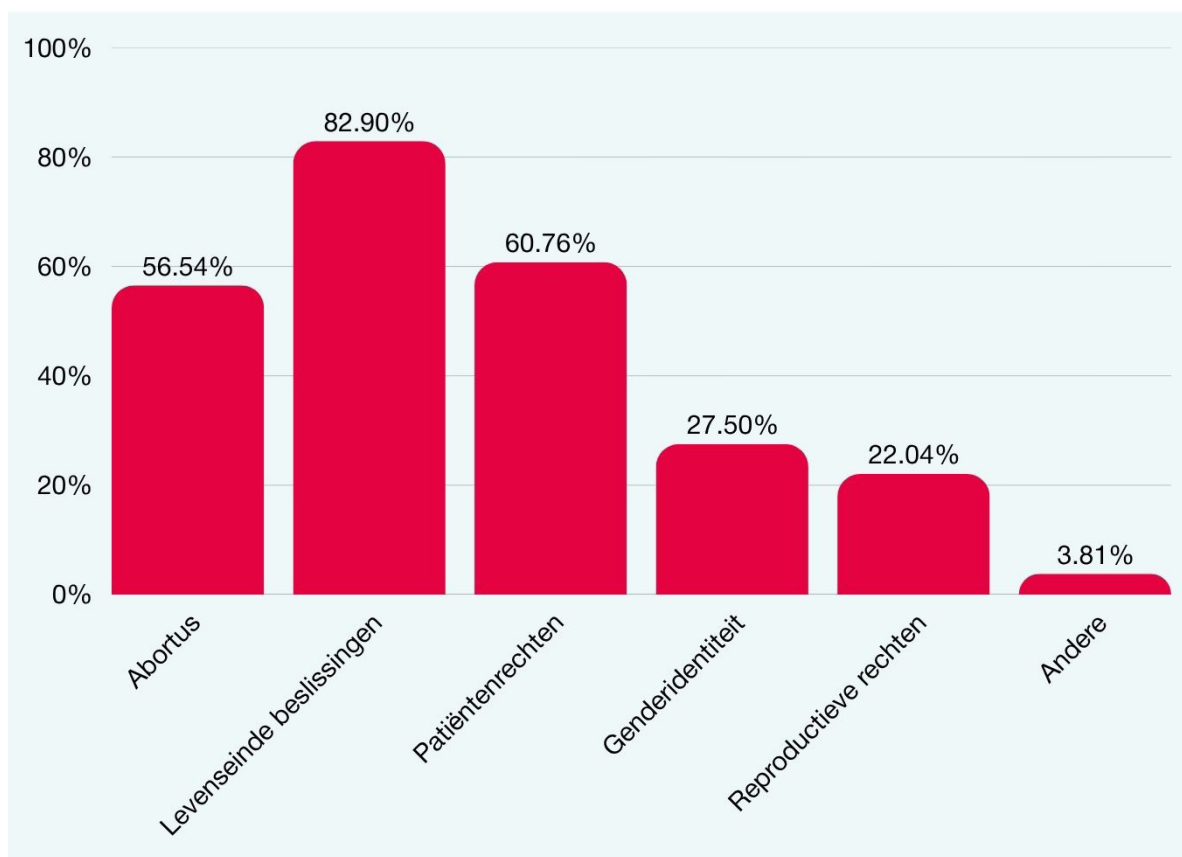
Vrij en kritisch denken staat met 52 procent bovenaan, gevolgd door democratie en samenleven (48 procent), autonomie en zelfbeschikking (40 procent) en mentaal welzijn (38 procent).



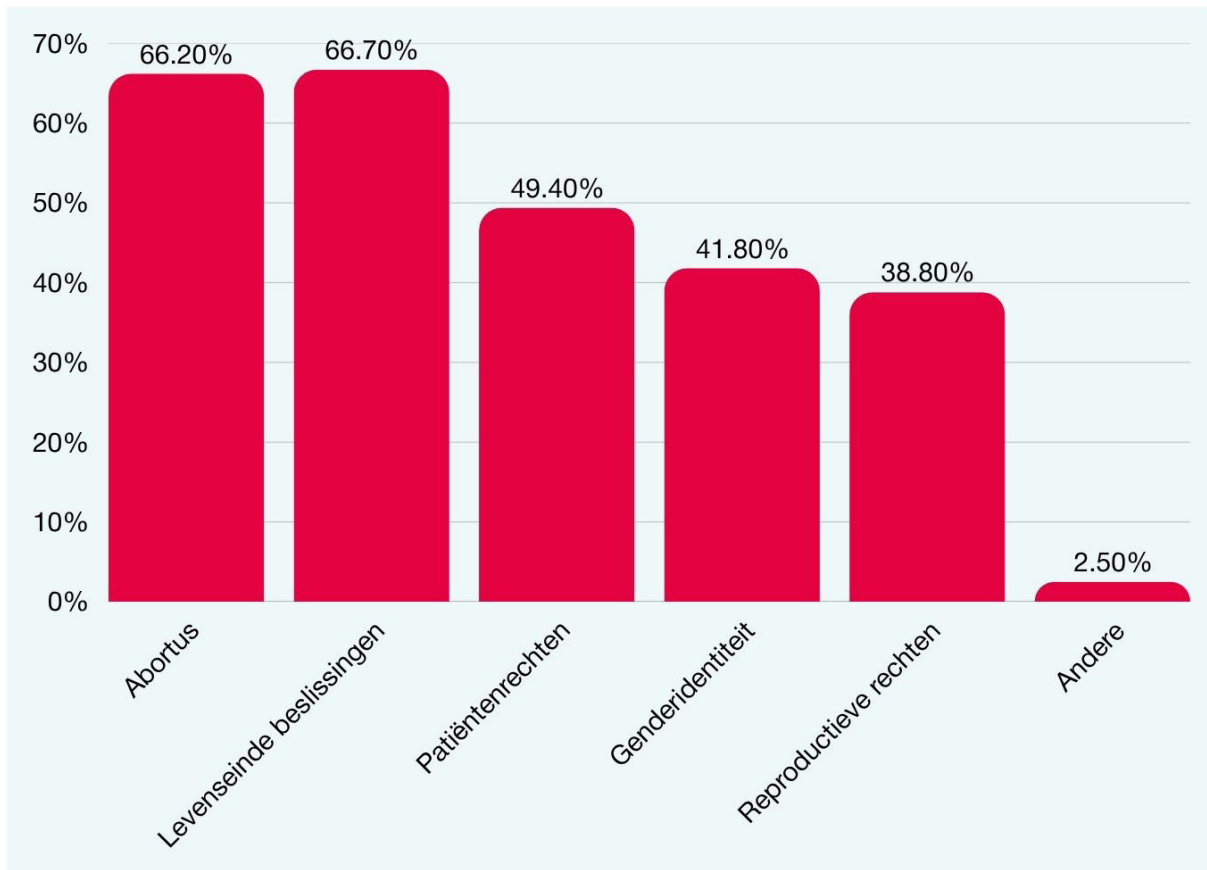
## Deel 2.A: Autonomie & zelfbeschikking

Het onderdeel 'autonomie & zelfbeschikking', dat als derde meest gekozen thema naar voor komt, omvat verschillende aspecten zoals patiëntenrechten, recht op abortus, euthanasie etc.

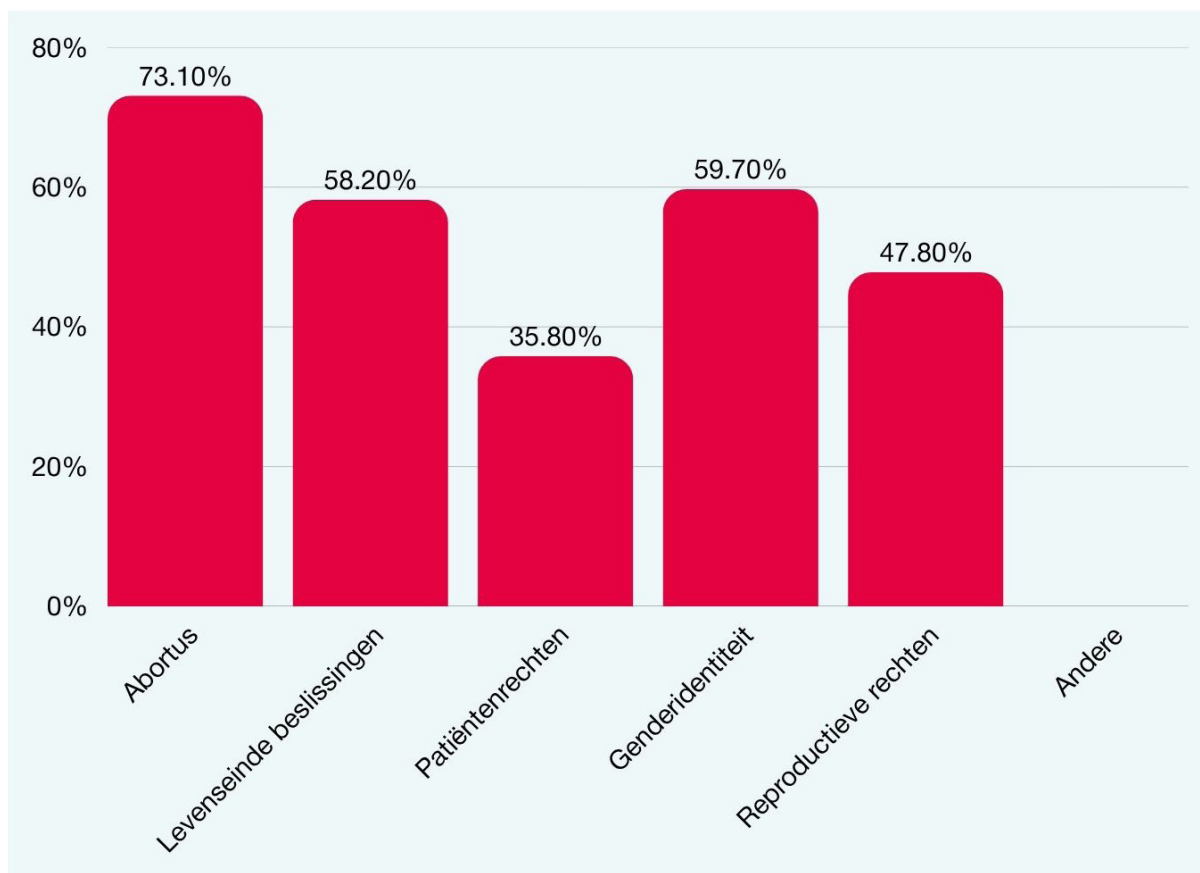
Uit de bevraging blijkt dat de algemene populatie wenst dat deMens.nu inzet op levenseindebeslissingen (83 procent), gevolgd door patiëntenrechten (61 procent) en abortus (56 procent). De populariteit van de eerste twee zijn voor een groot deel te verklaren door de levensfase waarin ongeveer de helft van de respondenten zich bevinden (60+).



Wanneer we filteren naar de twee jongste groepen (18-29, 30-44), zijn er verschuivingen op te merken. De drie grootste thema's blijven hetzelfde, maar de percentages verschillen. Zo wenst 66 procent dat abortus op het voorplan blijft, 67 procent levenseinde en 50 procent opteert voor patiëntenrechten. De thematiek rond genderidentiteit scoort hier een stuk hoger. Ook hier kunnen we concluderen dat keuzes gedeeltelijk generatiegebonden zijn, gezien recht op abortus als prioriteit uit de bus komt.



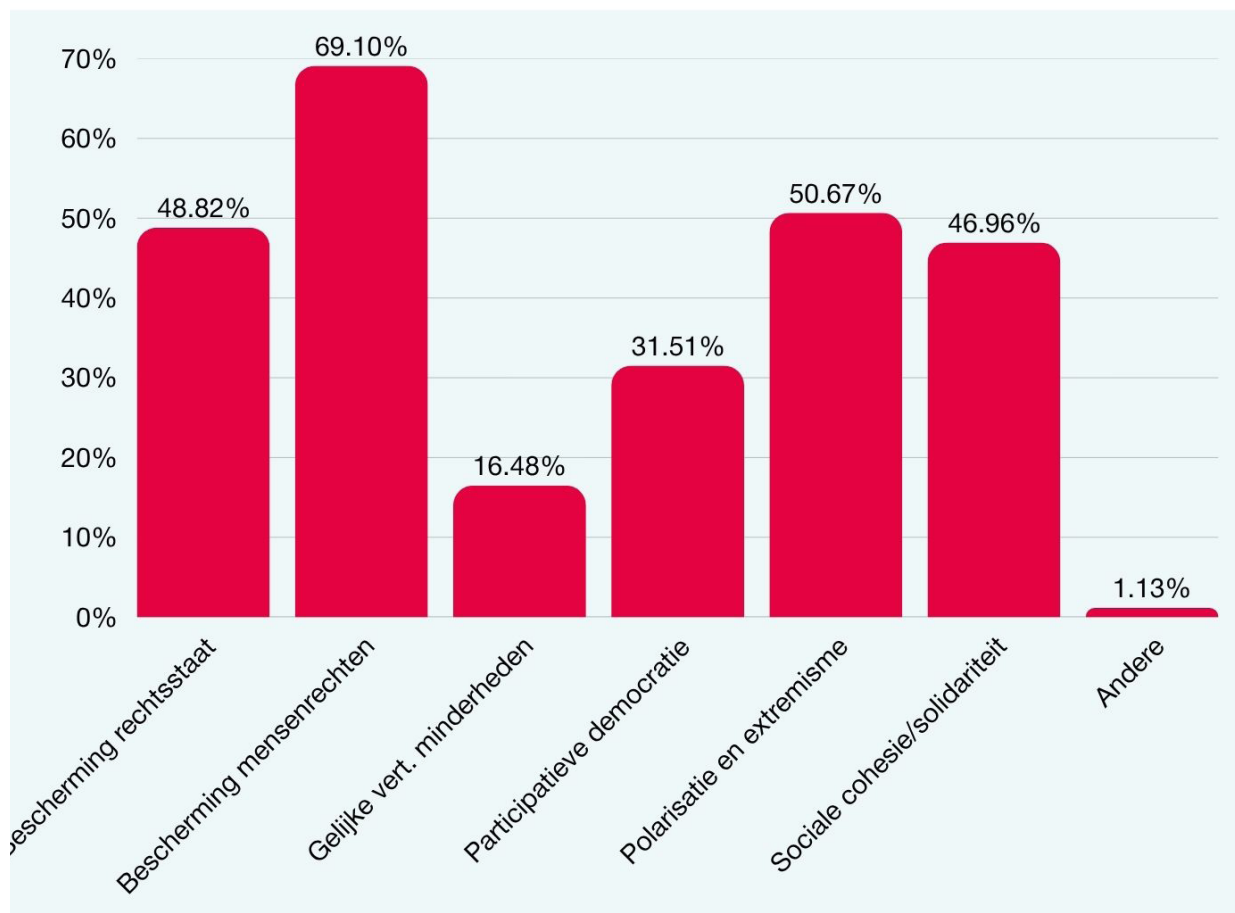
Bij de jongste groep (18-29 jaar) geeft bijna 60 procent aan dat genderidentiteit meer aandacht verdient en 73 procent geeft aan dat abortus belangrijk is. De initiatieven hieromtrent zijn dus cruciaal om jongeren in contact te brengen met deMens.nu.



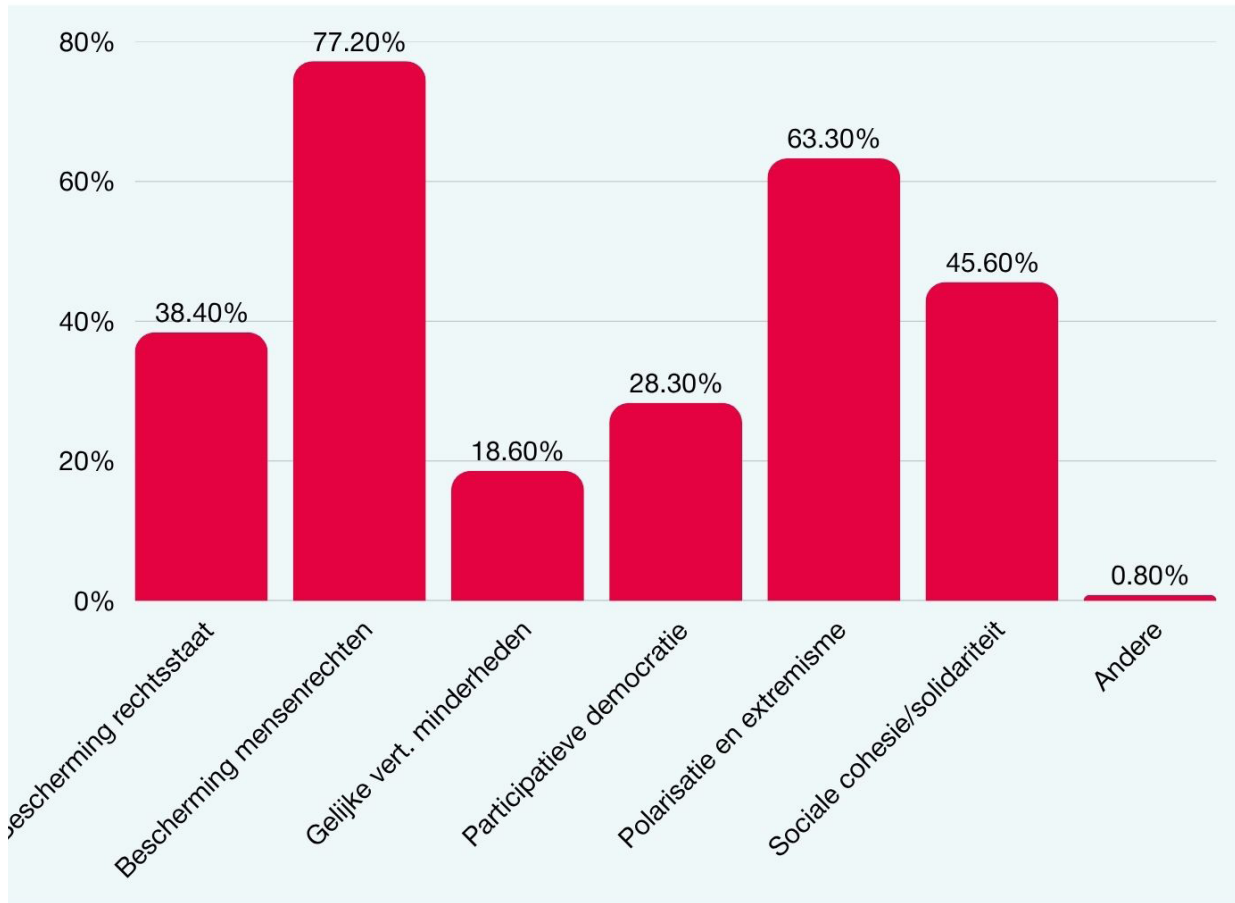
## Deel 2.B.: Democratie & samenleven

De categorie Democratie & samenleven kwam als tweede grootste prioriteit naar voren in de bevraging. Het omvat thema's als bescherming van de mensenrechten, participatieve democratie, solidariteit, e.d.m.

Binnen onze achterban schaar er zich een duidelijke meerderheid (69%) achter de bescherming van de mensenrechten als topprioriteit. De verdediging van de rechtsstaat, wat een conditio sine qua non is om deze bescherming te garanderen, blijft ook een belangrijk speerpunt. Maar ook de bescherming van het sociaal weefsel laat de gemiddelde vrijzinnige niet ongeroerd. De hoge scores voor polarisatie en extremisme en solidariteit tonen duidelijk aan dat we de lijn uitgezet bij de vorige verkiezingen moeten doortrekken. De gemiddelde vrijzinnige ligt anderzijds niet wakker van vraagstukken over evenwichtige politieke vertegenwoordiging.



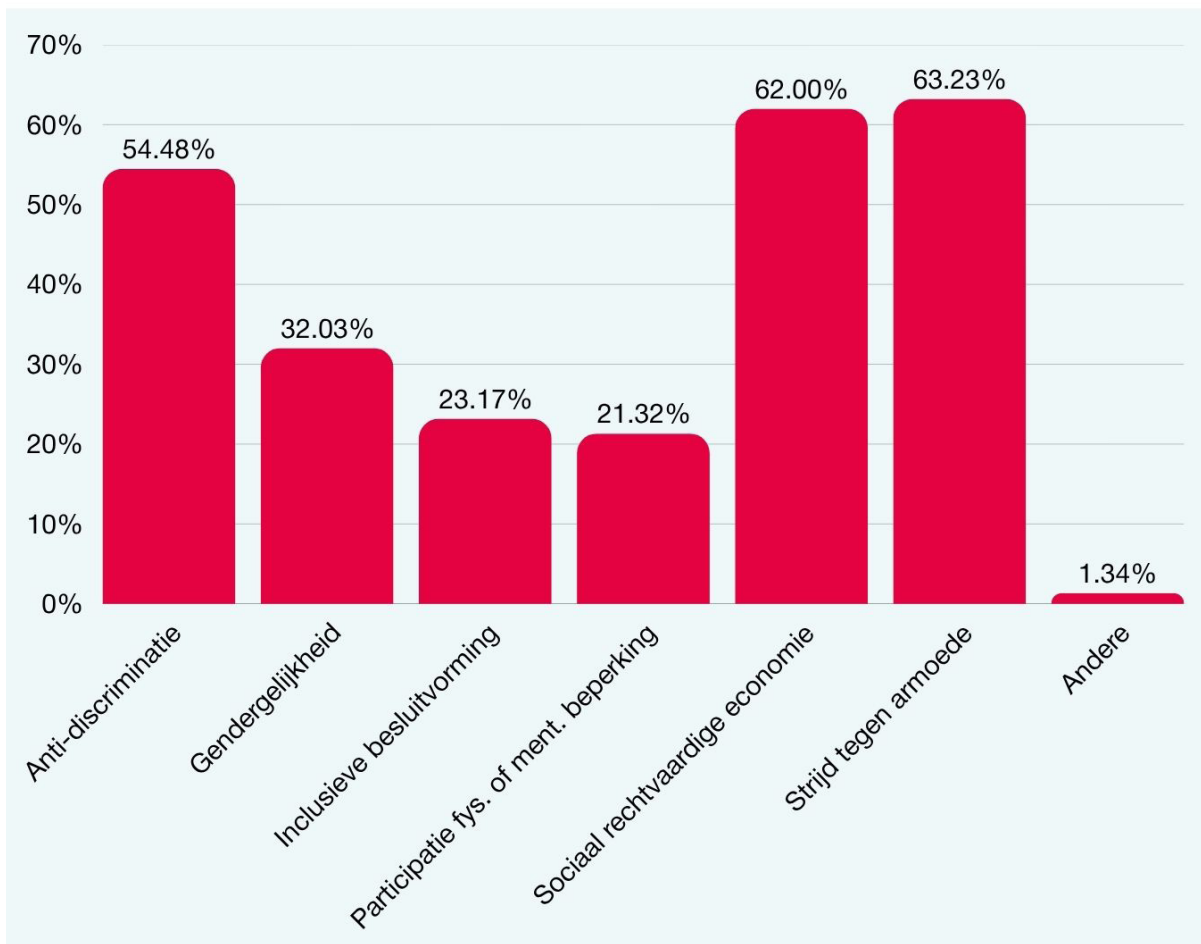
Als we dit vergelijken met de jongere generaties zien we dezelfde prioriteiten op het voorplan treden.



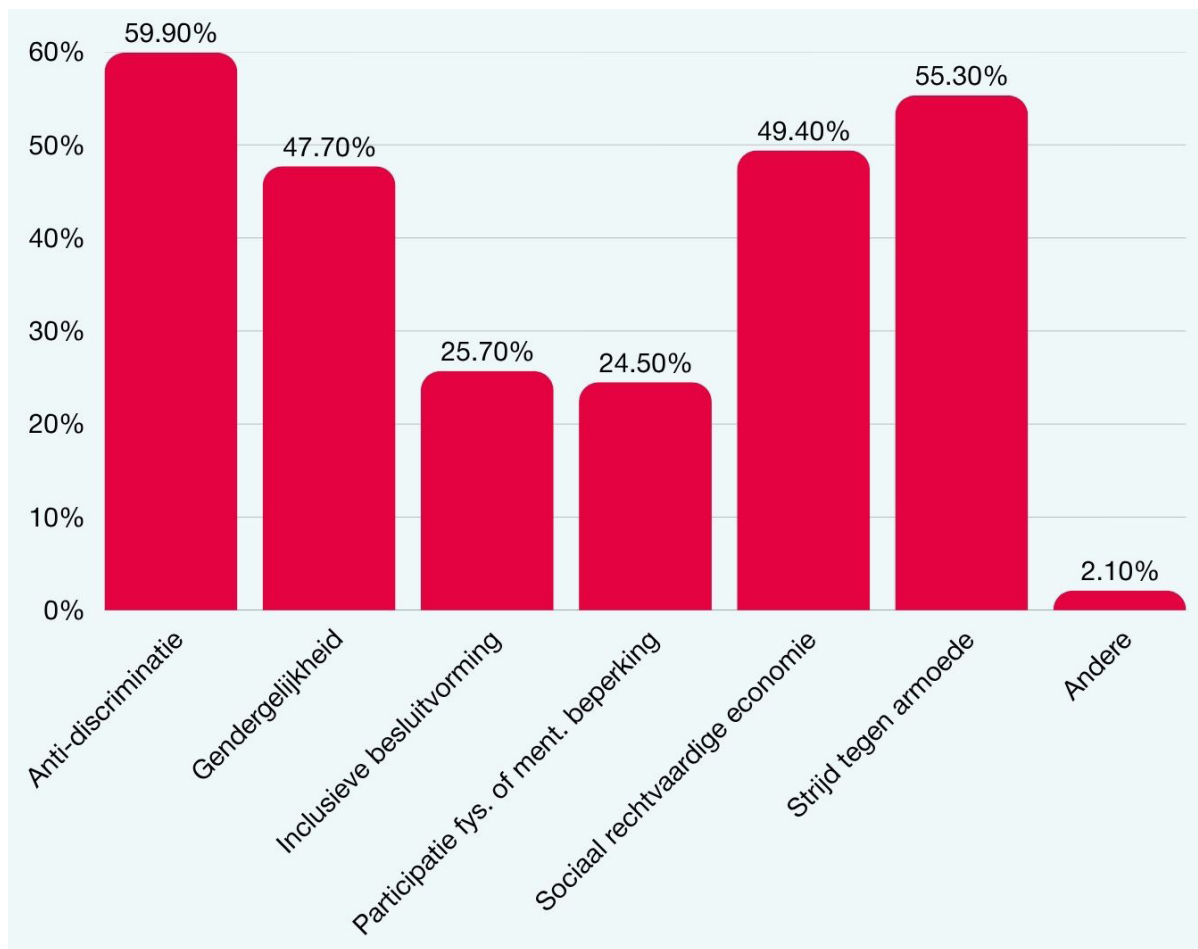
## Deel 2.C.: Gelijke kansen & inclusie

Het thema Gelijke kansen en inclusie kon maar een beperkt gedeelte van de respondenten bekoren. Nog geen 30 procent van de respondenten gaf aan dat dit thema een prioriteit vormt voor de toekomst van deMens.nu.

Toch kozen heel wat mensen binnen het thema van Gelijke Kansen & Inclusie voor 3 duidelijke prioriteiten. 63 procent van de mensen gaf aan dat deMens.nu meer kan doen in het kader van de strijd tegen armoede, 62 procent van de respondenten vinden een sociaal rechtvaardige economie belangrijk en meer dan de helft kiest voor anti-discriminatie.



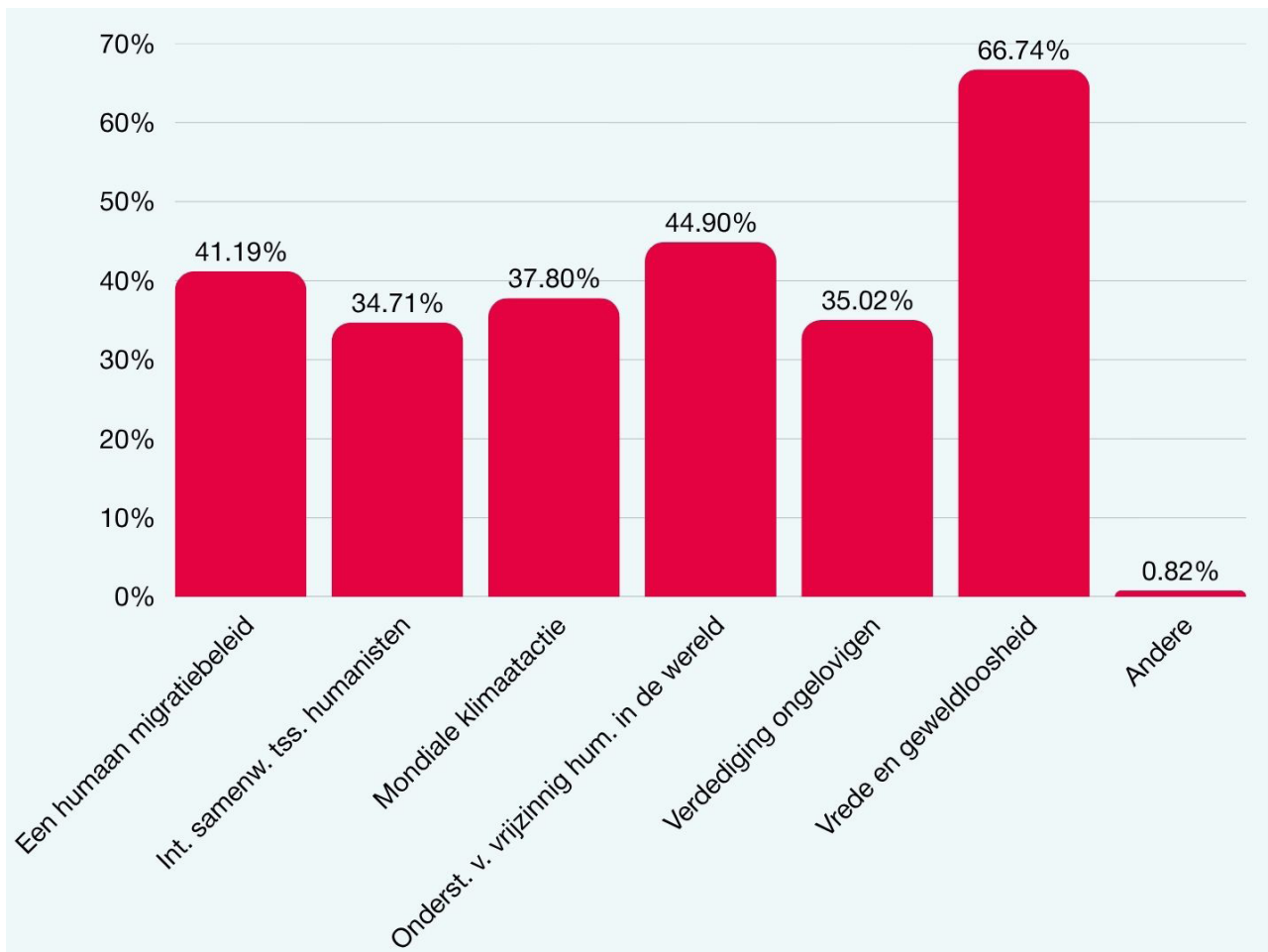
Wanneer we filteren op leeftijd (18-29, 30-44) blijft de top 3 ongewijzigd, maar de percentages liggen lager voor armoede en een sociaal rechtvaardige economie, maar een hoger percentage opteert voor het inzetten op anti-discriminatie.



## Deel 2.D.: Humanisme wereldwijd

Humanisme wereldwijd kwam als veruit het minst populair thema uit de bevraging. Uit dit resultaat nemen we mee dat de achterban vraagt dat we ons op de eerste plaats focussen op onze eigen context. Door de verregaande internationale verstrengeling van niet alleen onze handel, maar ook het veiligheidsbeleid, samen met internationale bewegingen die onze mensenrechten en democratie trachten te ondermijnen, laten we dit thema niet links liggen. Ook onze humanistische partners blijven we ondersteunen in hun ontwikkeling, door het uitwisselen van expertise en ervaringen/om elkaar te blijven versterken. Niettemin kunnen we onze inspanningen gerichter inzetten. De uitdaging is globaal, maar het speelveld is lokaal.

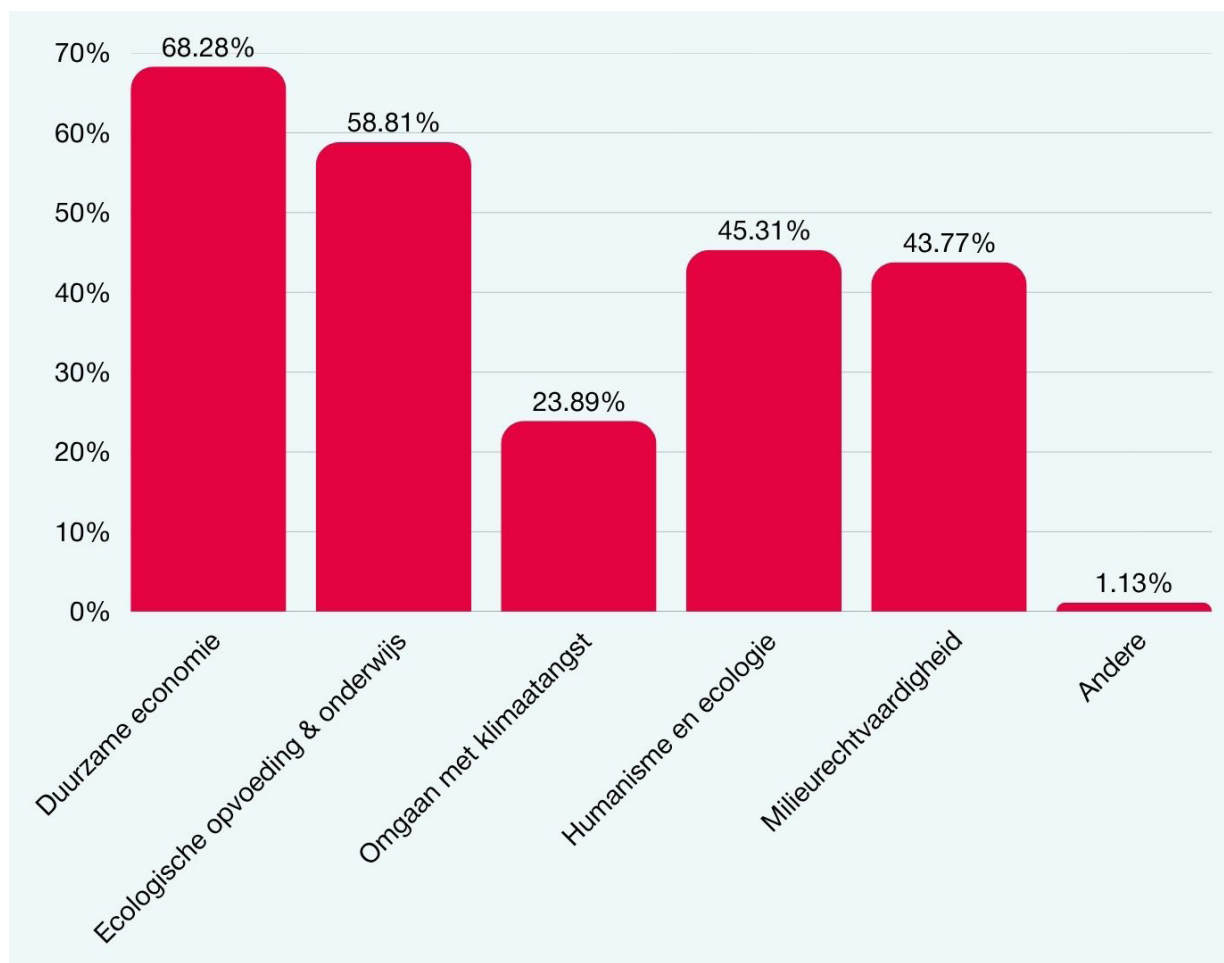
Binnen het thema vraagt men, niet onverwacht, vooral aandacht voor “vrede en geweldloosheid”. Zowel bij de volledige achterban als bij de jongere generaties leeft er een duidelijk gevoel van angst over de toekomst. De internationale op regels gebaseerde rechtsorde buigt en kraakt onder het recht van de sterkste. Daarom blijven we een stem voor rede en vrede wereldwijd.



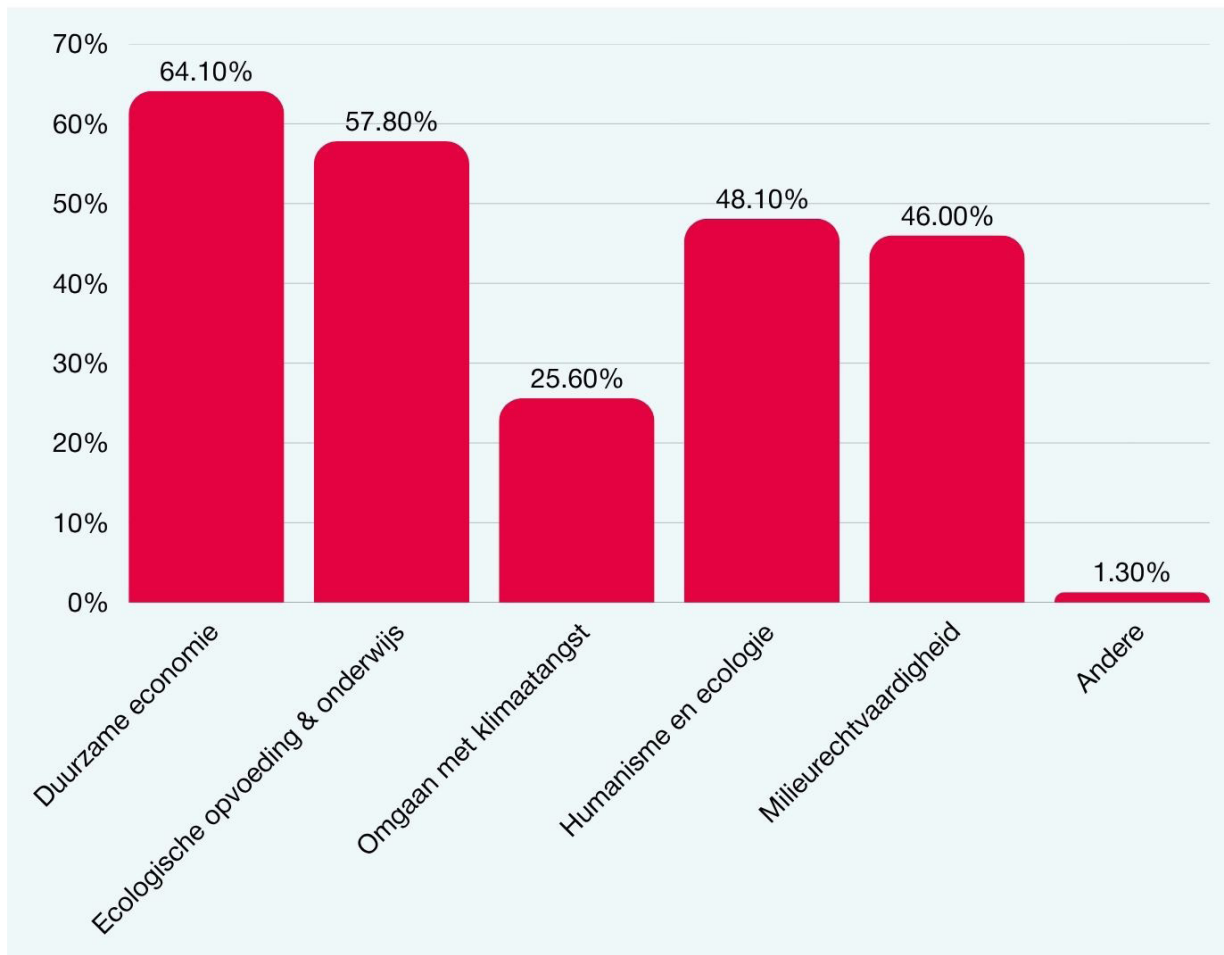
## Deel 2.E.: Klimaat & milieu

Slechts 27 procent van de bevroagden vindt klimaat & milieu een prioriteit voor de georganiseerde vrijzinnigheid.

Binnen de cluster van Klimaat & Milieu vinden de meeste bevroagden dat er meer werk moet gemaakt worden van 'duurzame economie' (68,2 procent) en 'ecologische opvoeding & onderwijs' (58,4%).



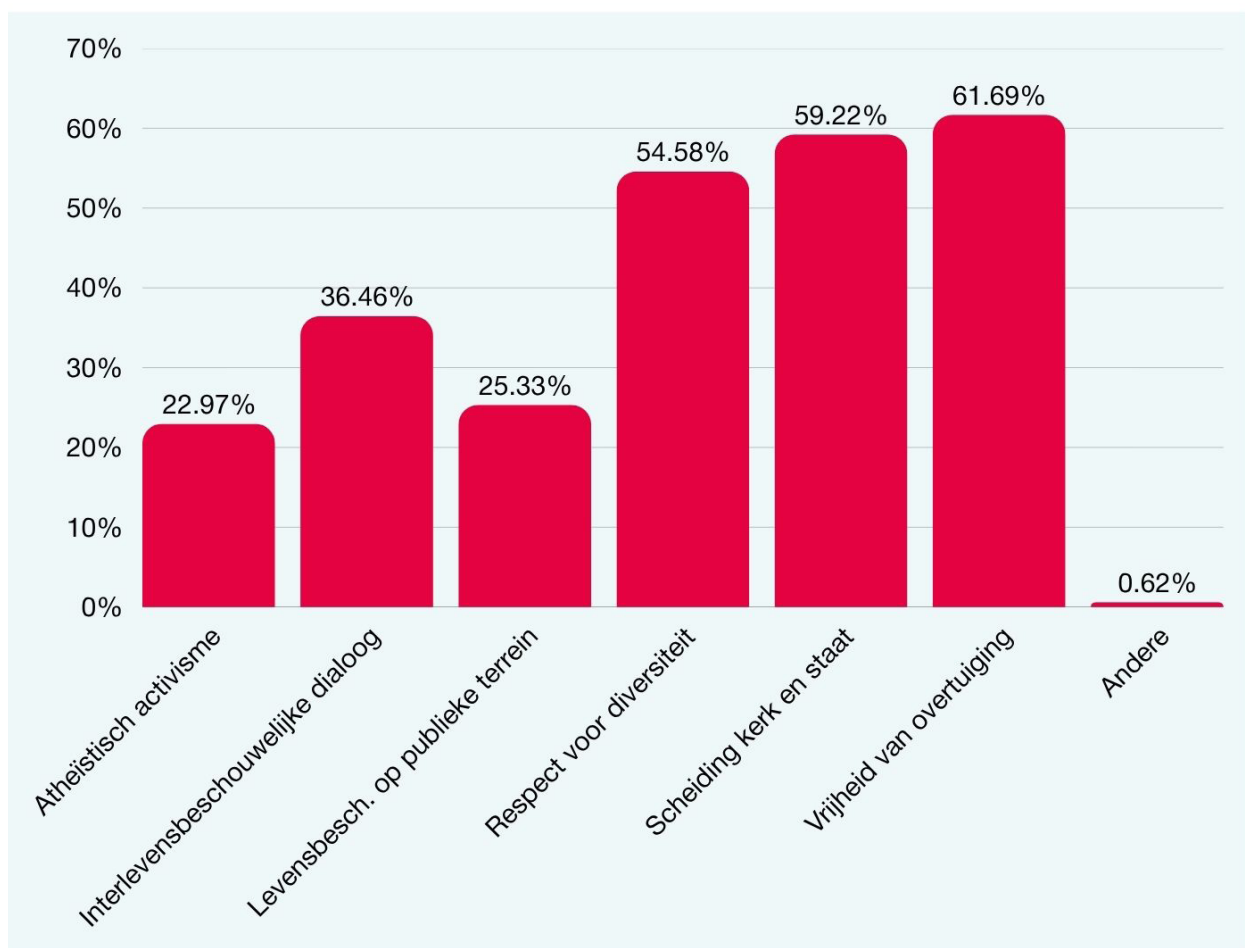
Bij de resultaten bij de twee jongste respondentgroepen (18-29, 30-44) is er een gelijkaardige tendens te ontwaren. Er zijn geen significante verschillen op te merken in vergelijking met de algemene respons.



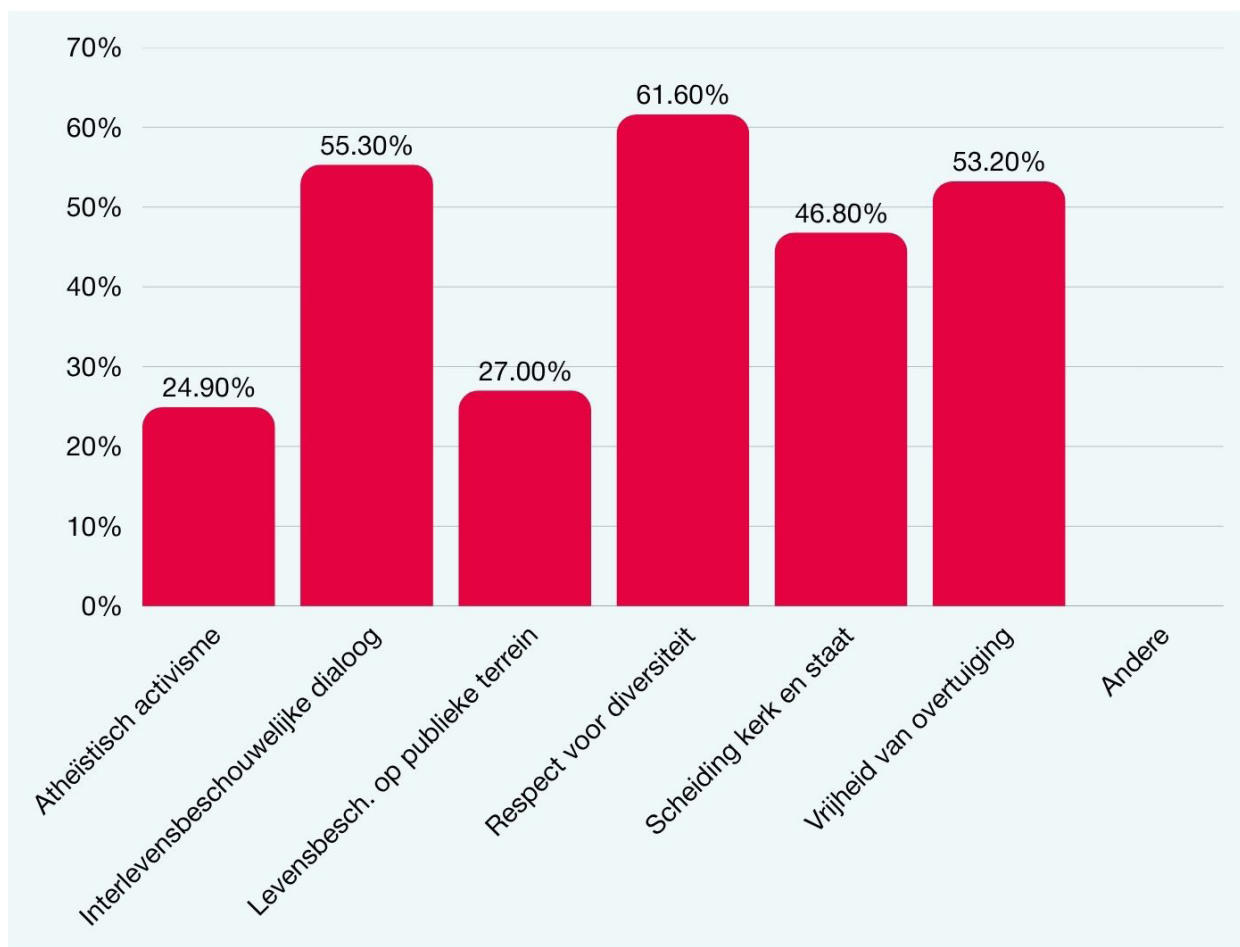
## Deel 2.F.: Levensbeschouwing & samenleving

De verhouding tussen het levensbeschouwelijke en de samenleving is sinds lang de prioriteit van de vrijzinnig humanistische beweging. Niettemin merken we bij de bevraging van onze achterban een opmerkelijke verschuiving. Na een hele reeks successen op dit terrein, en het terugdringen van de macht van de Katholieke Kerk lijken we op een punt aangekomen waar de levensbeschouwelijke strijd onze achterban minder beroert dan de ethische thema's, mensenrechten en de gepolariseerde samenleving. 32,4 procent van de bevroegden acht dit prioritair. Deze shift zien we nog duidelijker als we de jongere generaties (18-44) uitsplitsen (28%) en enkel de allerjongsten (18%).

Uiteraard laten we een historisch strijdpunt niet zomaar berusten. Er stellen zich nog steeds belangrijke uitdagingen op dit thema, doch een toekomstgericht beleid zal zich meer toespitsen op andere strijdpunten.



Binnen deze categorie steken de vrijheid van overtuiging, de scheiding van kerk en staat en respect voor diversiteit erbovenuit. Levensbeschouwelijke tekens in de publieke ruimte daarentegen en atheïstisch activisme nemen een ferme duik binnen een al weinig populair thema. De vrijzinnige achterban staat nog steeds huiverig tegenover een te verre verstrengeling van kerk en staat, maar vult dit wel aan met respect voor ieders overtuiging. De appetijt voor antireligieuze campagnes is op een dieptepunt.

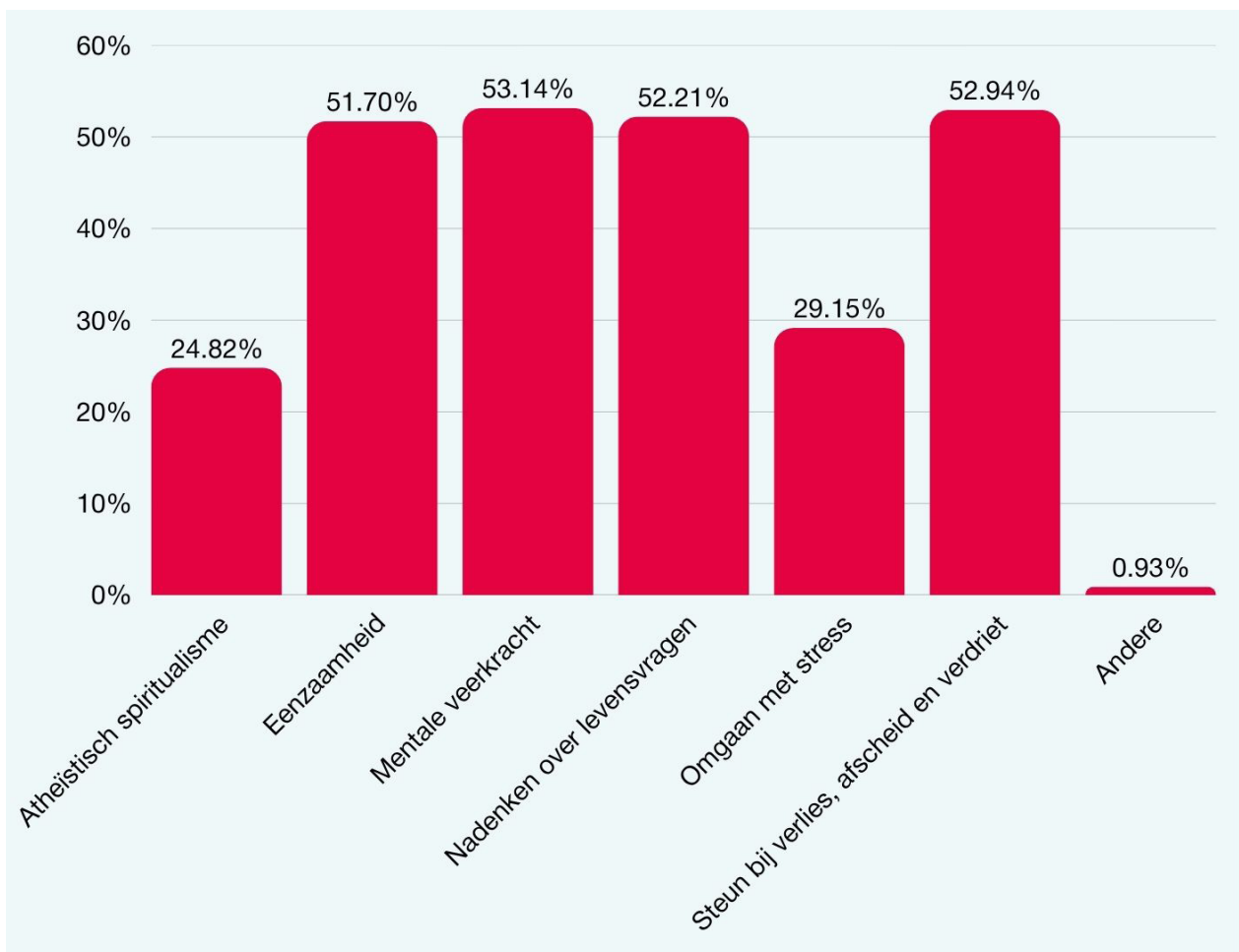


De jongere generaties volgen dezelfde trend, met uitzondering van een sterk geloof in interlevensbeschouwelijke dialoog. Zij vragen dat we ons nog meer inzetten voor verbinding en dialoog. De jongste groep (18-29) volgt deze trend, en zet respect voor diversiteit zelfs op 76%. Om deze doelgroep niet te vervreemden is het cruciaal om dit hoog in het vaandel te dragen.

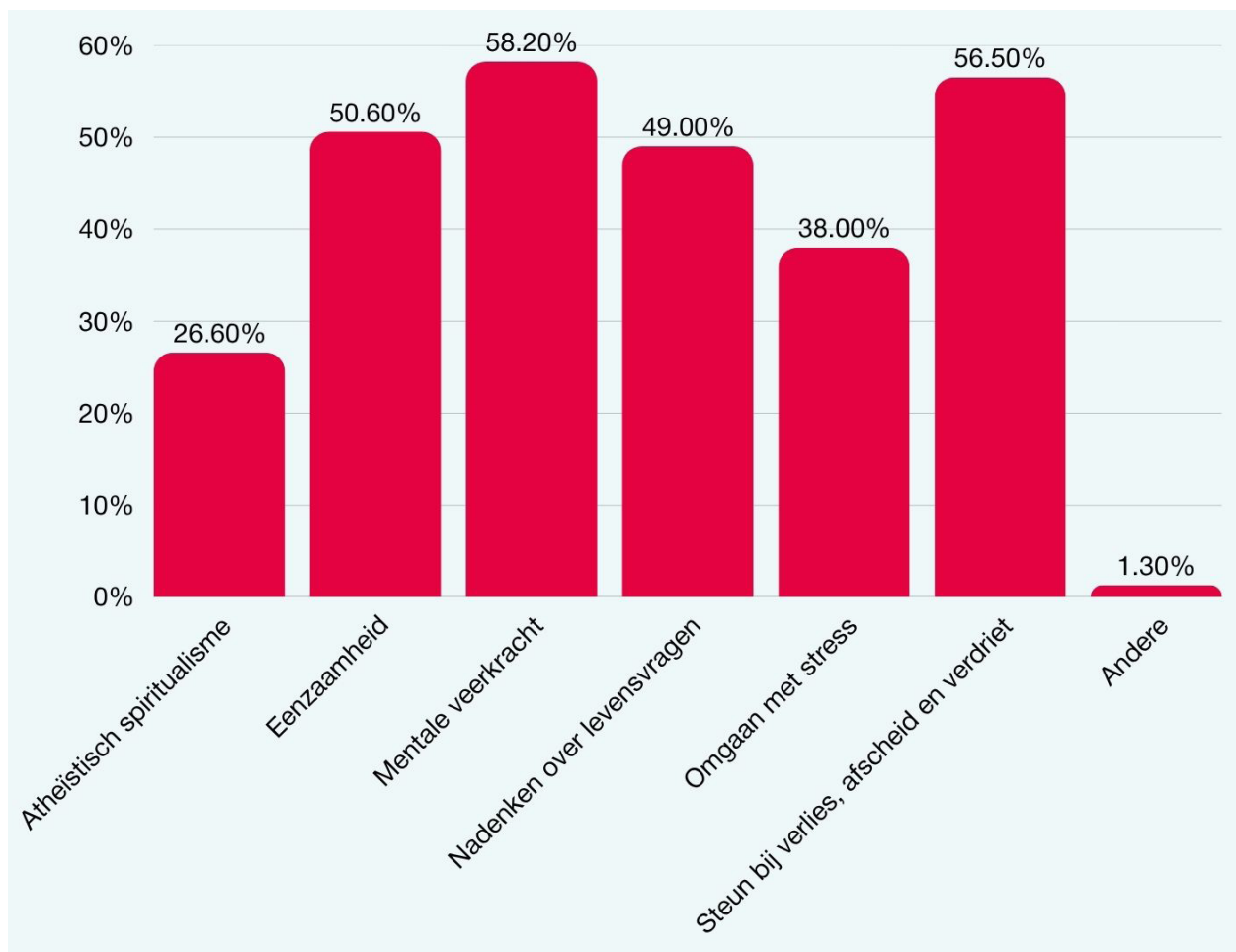
## Deel 2.G.: Mentaal welzijn & persoonlijke zingeving

De thematiek rond mentaal welzijn en persoonlijke zingeving overtuigt slechts 38 procent van de bevroagden om als kernthema van deMens.nu te beschouwen. Dit percentage ligt iets hoger bij de jongere respondenten (18-29, 30-44) maar betreft geen significant verschil.

Binnen de cluster van mentaal welzijn zijn er vier gelijkaardige invalshoeken die ongeveer dezelfde score behalen. Zowel eenzaamheid, mentale veerkracht, nadenken over levensvragen en steun bij verlies/afscheid vormen prioriteit voor onze achterban.



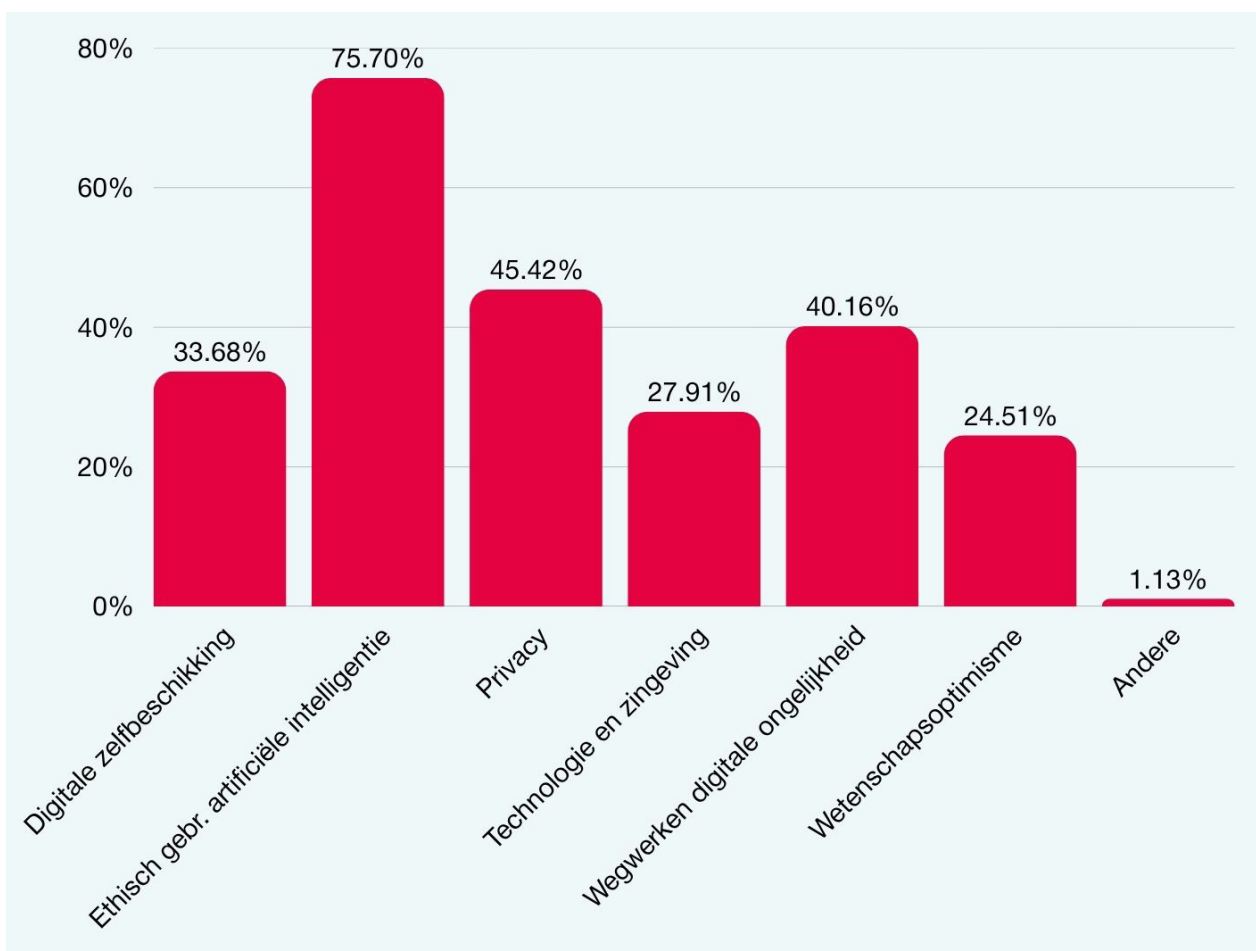
Voor de jongste respondentgroepen (18-29, 30-44) vormt mentaal welzijn en persoonlijke zingeving de derde meest belangrijke cluster. De top-3 is gelijkaardig aan de algemene populatie, alleen is de keuze voor mentale veerkracht en steun bij verlies & afscheid meer uitgesproken.



## Deel 2.H.: Technologie & mensbeeld

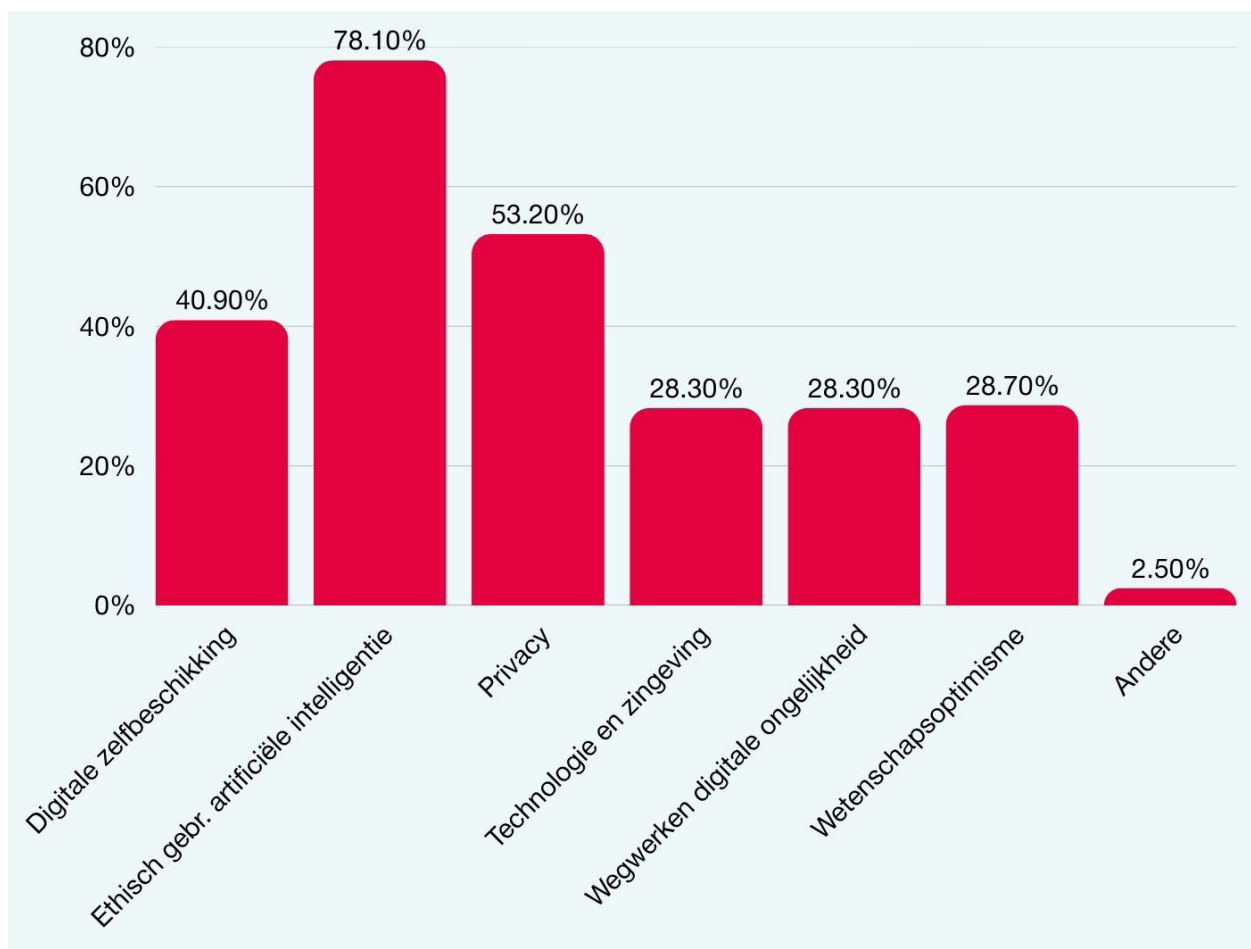
Nieuwe technologische ontwikkelingen stellen ons voor significante ethische uitdagingen. Niettemin blijft de interesse voor dit thema bij onze achterban beperkt (18%). Zij zien over het algemeen geen hoofdrol weggelegd voor deMens.nu in dit debat.

Binnen deze categorie is er wel één onderwerp dat er met kop en schouders bovenuit steekt. Artificiële intelligentie is de nieuwst uitloper van de informaticamaatschappij die de samenleving dreigt te ontwrichten. Vraagstukken rond werkgelegenheid, ecologische impact en polarisatie door vervlechting met de algoritmes van sociale media, deze nieuwe technologie valt niet weg te denken uit de uitdagingen van de 21ste eeuw. De achterban verwacht niet dat deMens.nu zich niet profileert tot de grote stem in het AI-debat. Maar kennis over het thema blijft wel nodig om verschillende andere beleidsdomeinen diepgaand te kunnen doorgronden.



De resultaten voor de jongere generaties lopen grotendeels gelijk met die van de volledige resultaten.

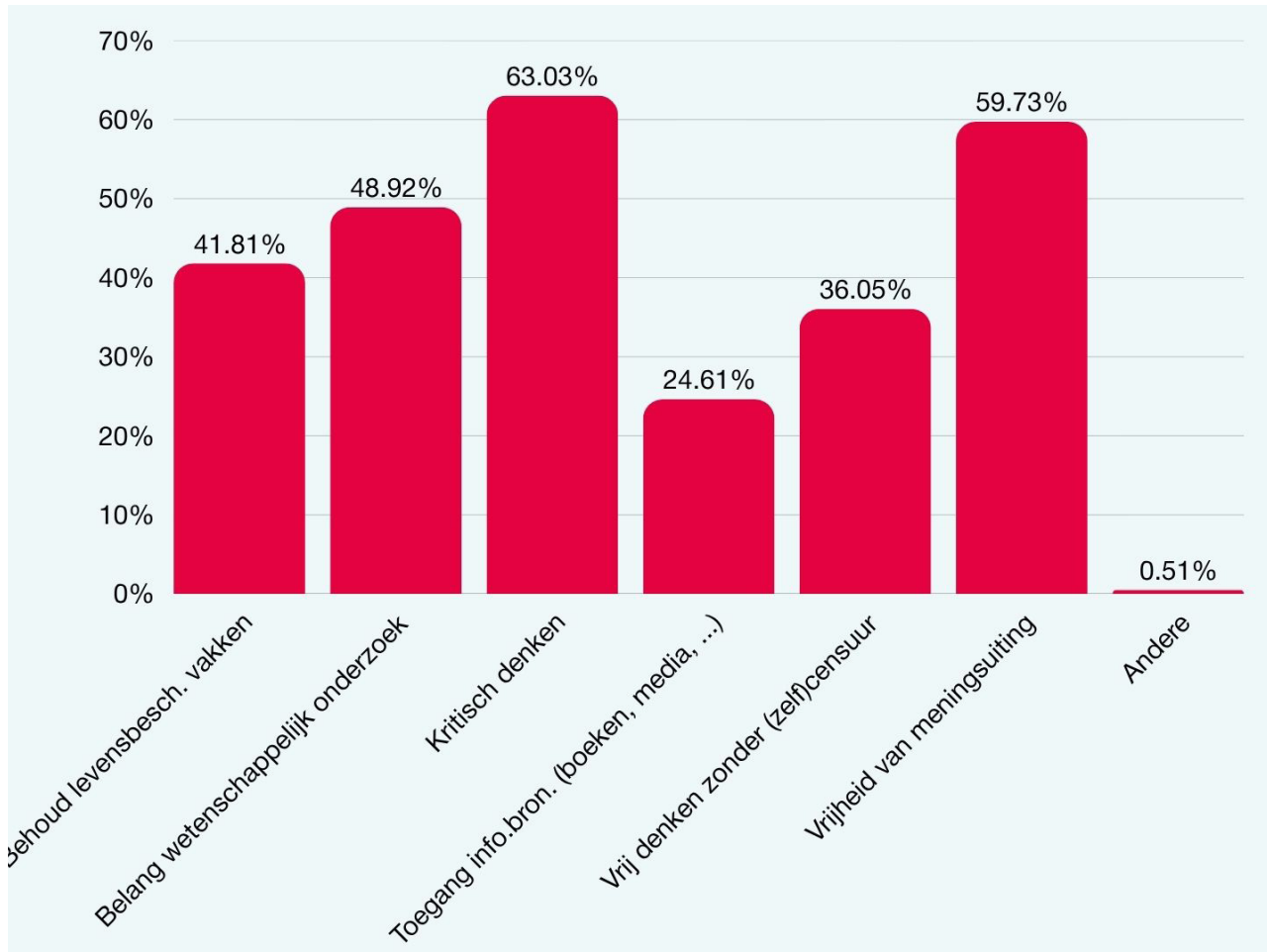
De resultaten voor de jongere generaties lopen grotendeels gelijk met die van de volledige resultaten.



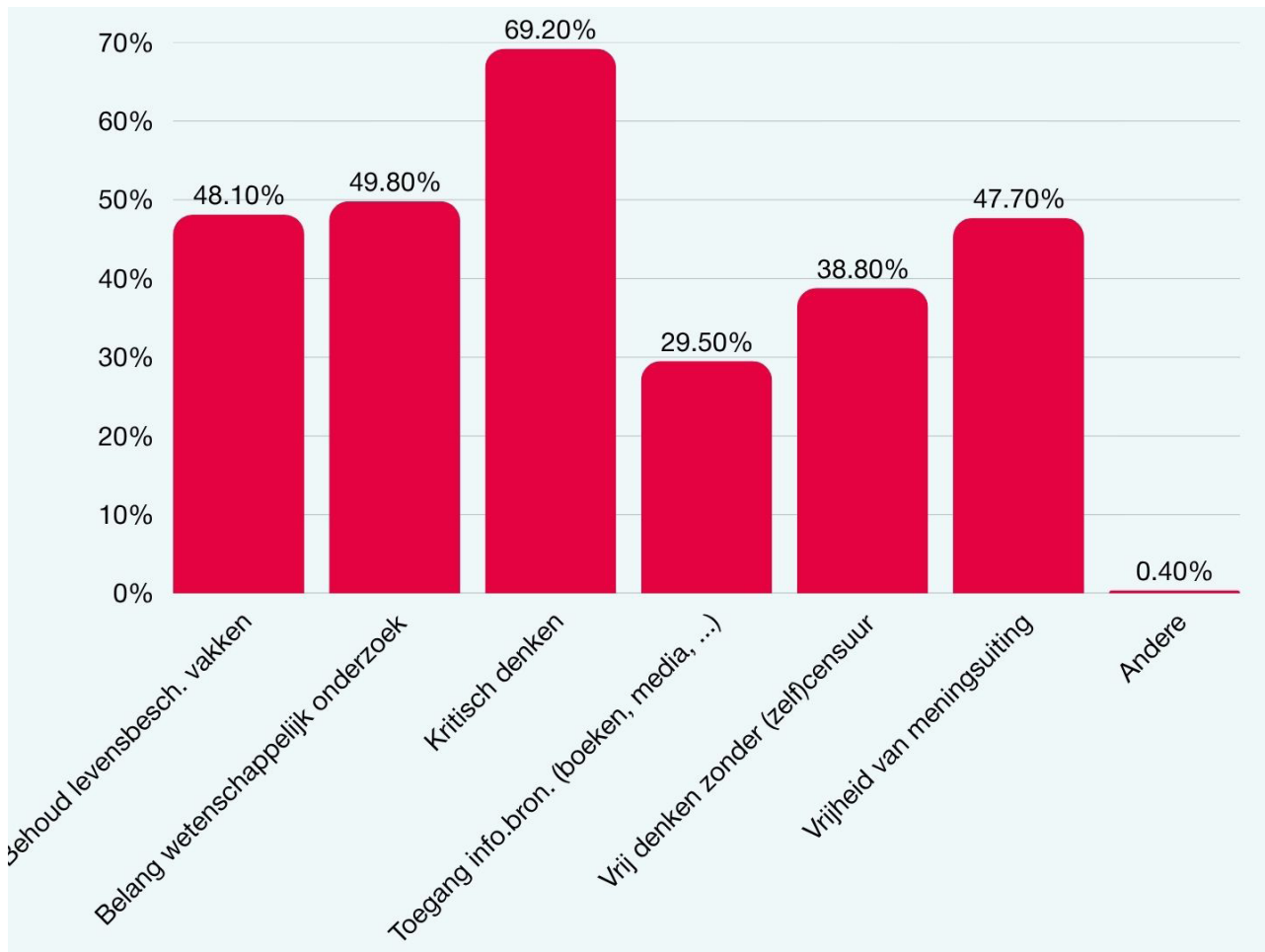
## Deel 2.1: Vrij en kritisch denken

Bij de algemene populatie staat de themacluster 'Vrij en kritisch denken' helemaal bovenaan. Meer dan de helft van de respondenten (51,9 procent) achten dit als de belangrijkste prioriteit voor deMens.nu in de komende jaren.

Binnen de cluster staan 'kritisch denken' (63%), vrijheid van meningsuiting (60%) en het belang van Wetenschap bovenaan.



Bij jongste respondentengroepen (18-29, 30-44) is de vraag naar werkzaamheden omtrent kritisch denken zeer uitgesproken. Maar liefst 69 procent acht dit prioritair.

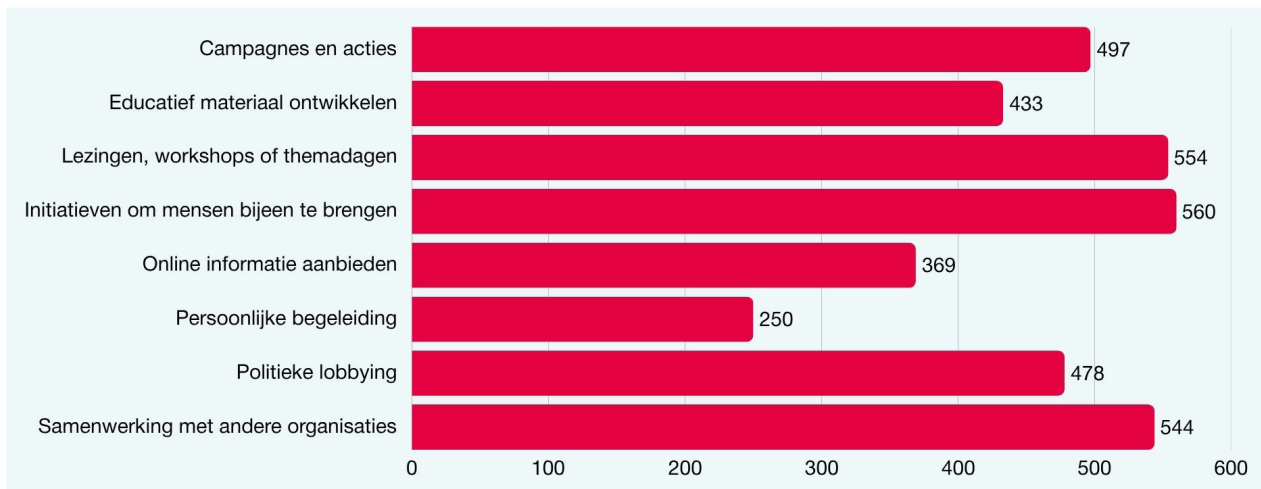


## Deel 3: Samenwerken en verbinden

In een tweede luik van de Toekomstbevraging werd gepolst naar hoe we de vrijzinnige gemeenschap meer op de kaart kunnen zetten en waar vanuit deMens.nu sterker moet worden ingezet. Opvallend daarbij is de grote vraag naar initiatieven om de vrijzinnige gemeenschap te verbinden en de diverse actoren binnen de gemeenschap via gemeenschapsvorming, gezamenlijke acties en lezingen, workshops of themadagen gezamenlijk aan de slag te gaan.

Zoals ook uit de inhoudelijke bevraging bleek, wordt ook in dit deel sterk gevraagd om in de toekomst (nog) meer in te zetten op jeugdwerking én bovenal werk te maken van een veel grotere verankering van de lokale afdelingen van de lidorganisaties door de samenwerking met de HuizenvandeMens te intensifiëren.

Tot slot wordt het aanbod aan plechtigheden ruim ingeschat maar blijkt er meteen ook wel vraag naar om ook inzake andere 'levensmomenten' een ritueel te voorzien, met overgang



# Conclusie

De Toekomstbevraging bevestigt dat deMens.nu een sterk gedragen opdracht heeft rond vrij en kritisch denken, democratie & samenleven en autonomie & zelfbeschikking. Deze drie domeinen vormen de kern waar de achterban de grootste toekomstprioriteit aan geeft, en waar de organisatie haar strategische focus moet blijven versterken.

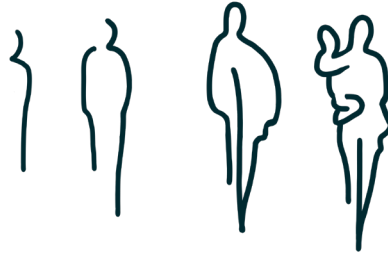
Tegelijk wordt duidelijk dat jongere generaties andere accenten leggen, vooral rond genderidentiteit, interlevensbeschouwelijke dialoog, mentale veerkracht en inclusie. Dit vraagt om een beleid dat deze thema's expliciet integreert, zodat de aansluiting met nieuwe vrijzinnige generaties wordt verzekerd.

Thema's als gelijke kansen, klimaat, mentaal welzijn en technologie scoren lager in de algemene populatie, maar worden door jongeren relevanter geacht. Beleidsmatig betekent dit dat deMens.nu vooral moet inzetten op gerichte en doelgroepspecifieke initiatieven binnen deze domeinen.

Hoewel Humanisme wereldwijd en Technologie & mensbeeld geen brede prioriteit krijgen, blijft er een duidelijke verwachting dat deMens.nu deze thema's opvolgt om maatschappelijke en ethische evoluties correct te kunnen duiden. Vooral kennis over AI wordt strategisch noodzakelijk geacht.

Kortom: deMens.nu moet haar historische pijlers verderzetten, maar tegelijk evolueren naar een beleid dat intergenerationeel relevant, maatschappelijk responsief en duidelijk toekomstgericht is. De opdracht voor de komende jaren ligt in het combineren van continuïteit met vernieuwing, zodat de vrijzinnige beweging duurzaam en herkenbaar blijft voor zowel huidige als toekomstige generaties.





**“denk voor jezelf,  
zorg voor elkaar”**



Meer weten?  
deMens.nu/Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw  
Auguste Reyerslaan 70  
1030 Schaarbeek  
02 735 81 92